

Hevostallien ympäristövaikutukset - yhteenveto ympäristökartoituksesta

Markku Saastamoinen, Luonnonvarakeskus
Simuhepo –hankkeen loppuseminaari 14.2.2024

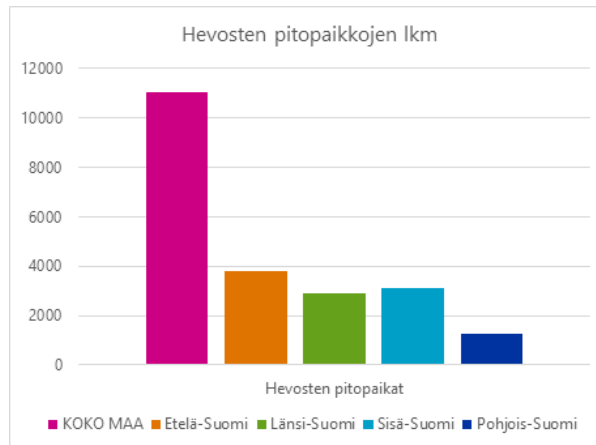
1

- Hevostallien ympäristöön joutuvat haitalliset vedet ovat tavallisimmin valumavesiä jaloittelutarhoista, laitumilta, kentiltä/radoilta ja lantaloista. Sateet ja sulamisvedet lisäävät leviämistä
- Vesissä voi olla ravinteiden lisäksi ulosteperäisiä bakteereita ja lääkejäämiä
- Ulkotarhojen ympärivuotinen käyttö sekä kasvipeitteettömyys lisäävät valumavesien ravinteiden ja epäpuhtauksien kulkeutumisen riskiä vesien mukana vesistöihin.
- Tärkeimmät valumaveden laatuun (kuormitukseen) vaikuttavista tekijöistä ovat eläintiheys ja päivittäinen jaloittelu-aika

2

Hevosten pitopaikat Suomessa

3

Ympäristökartoitus: vesien ravinnekuormat

- Ympäristökartoitus tehtiin viidelle pilottitalille
- Todettiin korkeita typpi- ja fosforipitoisuuksia läheisistä vesistä, joihin tallin valumia pääsi
- Fosforipitoisuus saattoi olla useita kertoja suurempi kuin puhdistetuissa jätevesissä tai maatalouden keskimääräiseen kuormitukseen nähden.
- Fosforipitoisuudet saattoivat olla samaa tasoa kuin reheväksi (20-50 µg/l) tai erittäin reheväksi luokitelluissa järvissä (50-100 µg/l)
- Myös suolistoperäisten mikrobien määrät olivat paikoin korkeita
- Samankaltaisia tuloksia saatu aiemmin aihetta käsittelevissä tutkimuksissa valumavesistä ja vesistövaikutuksista.

4

Tallien ravinnekuormitusta aiheuttavia tai lisääviä tekijöitä

- Vesistön äärellä olevat tarhat ja/tai laitumet ilman suojakaistaa
 - Hevosten vapaa pääsy vesistöön (järvi, joki, lampi, oja)
 - Vesistön tulviminen laidun- tai tarha-alueelle
 - Ulkopuolisia vesiä ei ohjattu erilleen tarhan vesistä
 - Vesistöä kohti viettävät tarhat
 - Ei salaojitusta tai valumavesien muuta ohjailua
 - Asennettu ratkaisu ei toimi (suodatin tms.)
-
- Samankaltaisia syitä eri tiloilla

5

Tallien ravinnekuormitusta vähentäviä tai estäviä tekijöitä

- Vesien ohjaaminen (saostus-)altauksiin
- Hyvä laidunnurmien kasvukunto oikein mitoitettu eläintiheys ja laidunala, lohkosyöttö
- Lisäruokinta laitumilla/kasvipeitteisissä tarhoissa – estää liian tarkan syömisen
- Ei viettäviä rantalaitumia tai vesistöön viettäviä tarhoja
- Valunaa hidastavat ja/tai ravinteita sitovat tarhan pintamateriaalit (esim. hake)
- Suojakaista
- Puustoa ja/tai muuta kasvillisuutta laitumella

6

- Ruokintapaikat rajattu (ei levitetä rehua eri puolille tarhaa)
- Esteet suoralle valunnalle (valli, pato tms.)
- Suodattimet pidättämään ravinteita ja/tai mikrobeja
- ”Puhtaiden” ulkopuolisten vesien ohjaaminen tarhan ohi
- Hyvä, normien mukainen lantala

- Paljon samankaltaisia ratkaisuja eri tiloilla

7

Havainnointia pilottitalleilta:

- Talleilla oli kiinnitetty huomiota vesiensuojeluun, mutta kehittämiskohteita löytyi
- Osa talleista tehnyt merkittäviä investointeja vesistökuormituksen ehkäisemiseksi ja ympäristöluvan vuoksi
- Rajallinen tila, tarhojen kaltevuus sekä alueiden suojeluehdot tekevät ympäristöasioiden huomioimisesta haastavaa.
- Runsaiden sateiden aikaan tarhoilta tulevat valumavedet ja niiden mukana huuhtoutuva maa-aines tarhojen ollessa kasvipeitteettömiä, on selkein ravinnekuormitukseen vaikuttava tekijä.
- Esiin nousseita haasteita olivat taloudelliset resurssit, maa-alan rajallisuus sekä museoviraston suojelumääräykset

8

Lisäksi oleellista:

- Tarhojen, laidunten ja lantaloiden paikan valinta (etäisyys vesistöön kaltevuus ja valumien ohjautuvuus ja ohjaaminen ...)
- Ulosteiden poistaminen etenkin talvella lumen ja jään päältä

9

Taustatietokysely: 18 tallia: Kasvatus, ravivalmennus, ratsastuskoulutoiminta, tallipaikkojen vuokraus, hevoselämyspalvelut sekä hevosavusteinen kuntoutus

- Noin kolmanneksella tarhoja alle 25 m päässä vesistöstä
- Puolella suojavyöhyke tarhojen yhteydessä
- Hiekka yleisin tarhojen pintamateriaali
- Lähes kaikilla sonnat kerättiin tarhoista (suurin osa kerran päivässä tai viikossa)
- 70 %:lla lanta päätyy hyötykäyttöön (viljelyyn enimmäkseen)
- Kolme neljäsosaa merkittävästi kiinnostunut ympäristönsuojelusta hevosalalla, 1 toimija ei ollut ajatellut asiaa
- Muutamalla tallilla ympäristölupa

10

